

Tutkinnon perusteet

Porotalouden ammattitutkinto

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Porotalouden ammattitutkinto

Tutkinnon suorittaneen osaaminen

Porotalouden ammattitutkinnon suorittanut osaa suunnitella ja tehdä paliskunnan alueen poronhoitotyöt. Hän osaa käyttää tarvittavia koneita ja laitteita sekä huolehtia paliskunnan rakenteista. Hän osaa ennaltaehkäistä poroihin kohdistuvia sairauksia sekä tunnistaa ja ennaltaehkäistä poroille aiheutuvia sekä porojen aiheuttamia vahinkoja. Tutkinnon suorittanut osaa hyödyntää perinteistä kulttuuritietoa ja terminologiaa. Porotalouden ammattitutkinnon suorittanut osaa toimia porotalousyrittäjänä huolehtien tarvittavista rahoituksesta, vakuutuksista ja kirjanpitoon liittyvistä tehtävistä.

Porotalouden ammattitutkinnon suorittaja voi suunnata ammatillista osaamistaan porojen teurastamiseen laitosympäristössä ja lihanleikkuuseen, jolloin keskeistä on taloudellinen, hygieeninen ja säädösten mukainen toiminta. Jos opiskelija suuntaa osaamistaan poron tuotteistamiseen, keskeistä osaamista on tuotteiden kehittäminen ja näiden valmistaminen sekä markkinointi. Opiskelija voi suunnata osaamistaan myös paliskunnan hallintotehtäviin tai perinteisten poromateriaalien tuottamiseen.

Työtehtäviä, joissa tutkinnon suorittanut voi toimia

Porolinkeidon toimintaympäristö on monimuotoinen ja kansainvälinen. Poronhoito on arktisen alueen tärkeä perinteinen elinkeino erityisesti alkuperäiskansojen keskuudessa. Poronhoidolla on tärkeä tehtävä myös saamen kielen ja kulttuurin ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Kestävä poronhoito perustuu ympäristön ja luonnon olosuhteiden mukaan tasapainoiseen toimintaan.

Porotalouden ammattitutkinnon suorittanut voi toimia porotalouden työtehtävissä yrittäjänä tai työntekijänä.

Perusteen nimi	Porotalouden ammattitutkinto
Määräyksen diaarinumero	OPH-977-2025
Korvattavat määräykset	OPH-2664-2017
Koulutukset	Porotalouden ammattitutkinto (364105)
Tutkintonimikkeet	Poronhoitaja (AT) (10084)
Voimaantulo	01.08.2025
Pdf luotu	04.04.2025

Sisältö

1. Tutkinnon muodostuminen.	1
2. Tutkinnon osat.	2
2.1. Poronhoidon suunnitteleminen ja toteuttaminen, 60 osp (107001).	2
2.2. Porotalousyrittäjänä toimiminen, 30 osp (200116).	5
2.3. Poron laitosteurastus, 30 osp (200117).	7
2.4. Poron paloittelu ja lihanleikkaus, 30 osp (200118).	9
2.5. Tuotteistaminen porotaloudessa, 30 osp (107000).	10
2.6. Paliskunnan hallintotehtävissä toimiminen, 30 osp (200120).	11
2.7. Perinteisten poromateriaalien tuottaminen, 30 osp (200121).	13
2.8. Digikyvykkyyden edistäminen työyhteisössä, 15 osp (107653).	14
2.9. Tekoälyn hyödyntäminen työprosessissa, 15 osp (107654).	15
2.10. Vihreän siirtymän edistäminen, 15 osp (107655).	16
3. Liite. Arvoperusta.	18

1. Tutkinnon muodostuminen

Porotalouden ammattitutkinto (150 osaamispistettä) muodostuu pakollisista tutkinnon osista (90 osaamispistettä) ja valinnaisista tutkinnon osista (60 osaamispistettä). Pakolliset tutkinnon osat ovat Poronhoidon suunnitteleminen ja toteuttaminen (60 osaamispistettä) ja Porotalousyrittäjänä toimiminen (30 osaamispistettä). Valinnaiset tutkinnon osat ovat Poron laitosteurastus (30 osaamispistettä), Poron paloittelu ja lihanleikkuu (30 osaamispistettä), Tuotteistaminen porotaloudessa (30 osaamispistettä), Paliskunnan hallintotehtävissä toimiminen (30 osaamispistettä) ja Perinteisten poromateriaalien tuottaminen (30 osaamispistettä). Valinnaisena tutkinnon osana voi suorittaa myös tutkinnon osan toisesta ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteesta tai korkeakouluopintoja.

Porotalouden ammattitutkinnon suorittaneen tutkintonimike on poronhoitaja (AT).

AMMATILLISET TUTKINNON OSAT   150 OSP
Poronhoitaja (AT)   150 osp
Pakolliset tutkinnon osat   90 osp
Poronhoidon suunnitteleminen ja toteuttaminen, 60 osp, P
Porotalousyrittäjänä toimiminen, 30 osp, P
Valinnaiset tutkinnon osat   60 osp
Poron laitosteurastus, 30 osp
Poron paloittelu ja lihanleikkuu, 30 osp
Tuotteistaminen porotaloudessa, 30 osp
Paliskunnan hallintotehtävissä toimiminen, 30 osp
Perinteisten poromateriaalien tuottaminen, 30 osp
Digikyvyyden edistäminen työyhteisössä, 15 osp
Tekoälyn hyödyntäminen työprosessissa, 15 osp
Vihreän siirtymän edistäminen, 15 osp
Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta   15-30 osp
<i>Tutkintoon voi valita tutkinnon perusteissa määritellyn ammatillisen tutkinnon osan tai osia voimassa olevista ammatillisen perustutkinnon, toisen ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteista.</i>
Korkeakouluopinnot   5-30 osp
<i>Tutkinnon osa sisältää tutkintoon liittyvää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.</i>
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa   15-30 osp
<i>Tutkinnon osa tai osat sisältävät työelämän paikallisten tarpeiden mukaista tutkintoon tai ammattialaan liittyvää osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin muissa tutkinnon osissa.</i>

2. Tutkinnon osat

2.1. Poronhoidon suunnitleminen ja toteuttaminen, 60 osp (107001)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella poronhoitotyöt
- käyttää ja huoltaa poronhoidossa tarvittavia koneita ja välineitä
- tehdä ja kunnostaa rakenteita
- tehdä käytännön poronhoitotyöt
- valita porokarjasta elo- ja teurasporot
- ennaltaehkäistä ja hoitaa porojen tauteja ja sairauksia
- teurastaa ja paloitella poron maasto-olosuhteissa omaan käyttöön
- tunnistaa ja ennaltaehkäistä poroille aiheutuneita vahinkoja
- tunnistaa ja ennaltaehkäistä porojen aiheuttamia vahinkoja
- hyödyntää poronhoidon perinteistä tietoa, kulttuuria ja terminologiaa.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee poronhoitotyöt.

Oman paliskunnan tai siidan tuntemus	
Opiskelija	
Hyväksytyn suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • toimii roolinsa mukaisesti osana yhteisöä • tuntee paliskuntansa luonnonolot ja lajien kirjon sovittaen toiminnan eri vuodenaikoihin ja lajien elinympäristöihin • hyödyntää tietämystä paliskuntansa alueen maankäyttömuodoista • hyödyntää perinteistä tietoa tilanteen edellyttämällä tavalla.

Laidunten käytön suunnittelu	
Opiskelija	
Hyväksytyn suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • ottaa suunnittelussa vastuullisesti huomioon kestävän kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden • suunnittelee laidunkierron varmistamalla luonnon monimuotoisuuden säilymisen • ottaa huomioon laidunrauhan merkityksen porojen hyvinvoinnille • aikatauluttaa poronhoitotyöt luonnonolosuhteiden mukaan • suunnittelee tarvittavan porojen hätä-, lisä- ja tarharuokinnan • tuntee yleisimmät ravintokasvit eri vuodenaikoina ja niiden ravitsemukselliset ominaisuudet ja ottaa tämän huomioon suunnittelussa • sovittaa toiminnan ilmastonmuutoksen asettamiin muutostarpeisiin.

Työturvallisuus ja työssä jaksaminen	
Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa ja ehkäisee ergonomiaan, kylmätyöskentelyyn, terveyteen ja työssä jaksamiseen liittyvät työturvallisuusriskejä omaa EA1-taaiset ensiaputaidot.

Opiskelija käyttää ja huoltaa poronhoidossa tarvittavia koneita ja välineitä.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> valitsee tarkoituksenmukaiset koneet ja työvälineet käyttää, huoltaa ja korjaa koneita ja työvälineitä ohjeiden mukaisesti liikkuu luonnossa moottoriajoneuvolla välttämättä tarpeetonta maaston kulumista ja häiriön aiheuttamista muulle ympäristölle noudattaa maastoliikennelakia ja muita säädöksiä käyttää tarvittavaa paikannustekniikkaa poronhoitotyöissä.

Opiskelija tekee ja kunnostaa rakenteita.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> arvioi poronhoidossa tarvittavien rakenteiden tarpeen hankkii tarvittavat materiaalit ja luvat rakentaa tarvittavat uudet rakenteet arvioi olemassa olevien rakenteiden kunnossapidon ja tekee tarvittavat toimenpiteet varmistaa rakenteiden kestävyys huomioi toimintansa ympäristövaikutukset ja vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen.

Opiskelija tekee käytännön poronhoitotyöt.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> toimii poromerkkijärjestelmän periaatteiden mukaan toimii poronhoitolain ja -asetuksen mukaisesti tunnistaa porot ulkoisten ominaisuuksien ja korvamerkkien perusteella ja hyödyntää tietoa työssään tekee korvamerkinnot säädösten mukaisesti tuntee porojen lisämerkinnät ja käyttää niitä tilanteen edellyttämällä tavalla tuntee porojen sukumerkkijärjestelmän periaatteet noudattaa työtään koskevia työturvallisuussäädöksiä paimentaa, kokoaa, kuljettaa ja käsittelee poroja turvallisesti ja säädösten mukaisesti huolehtii porojen hyvinvoinnista soveltaa poron luontaista käyttäytymistä työssään toteuttaa porojen hätä-, lisä- ja tarharuokinnan olosuhteiden mukaisesti liikkuu sujuvasti maastossa ja suunnistaa luonnonmerkkien, maastonmuotojen tai muiden navigointivälineiden avulla käyttää porokoiraa tarpeen mukaisesti.

Opiskelija valitsee porokarjasta elo- ja teurasporot.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa paliskunnan teurastussuunnitelmaa • valitsee eloporot jalostettavien ominaisuuksien perusteella • valitsee teurasporot suunnitelman mukaisesti • arvioi kuohinnan tarpeen ja tilanteen edellyttäessä kuohii poron eläinsuojelusäädösten mukaisesti • pitää poroelon rakenteen tuottavana.

Opiskelija ennaltaehkäisee ja hoitaa porojen tauteja ja sairauksia.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa poron yleisimmät taudit, loiset ja sairaudet ja toimii tilanteen edellyttämällä tavalla • erottaa sairaan poron terveestä ulkoisen olemuksen ja käyttäytymisen perusteella • ennakoii ja ehkäisee poron sairauksien syntyä ja leviämistä • turvautuu eläinlääkärin apuun tarpeen mukaisesti • hoitaa sairasta eläintä eläinlääkärin antamien ohjeiden mukaan • pitää lääkekirjanpitoa poroille annettavista lääkkeistä • toimii lääkitsemisessä elintarvikehygieenisesti ja eläinsuojelusäädösten mukaan.

Opiskelija teurastaa ja paloittelee poron maasto-olosuhteissa omaan käyttöön.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • toimii säädösten mukaisesti • käsittelee poroa asianmukaisesti ennen teurastusta • valitsee porolle sopivan tainnutusmenetelmän • laskee tehokkaasti veren • tunnistaa eläimen taintumisen ja kuoleman • välttää kivun ja tuskan tuottamista porolle • toimii hygieenisesti • tuntee toimintatavat maasto-olosuhteissa ja toimii niiden mukaisesti • raajoo ja paloittelee poron ruhon osiin • varmistaa sivutuotteiden laadun ja hyödyntämismahdollisuudet.

Opiskelija tunnistaa ja ennaltaehkäisee poroille aiheutuneita vahinkoja.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa petojen jäljet • tunnistaa liikenteen ja petoeläinten aiheuttamat porovahingot • tunnistaa muiden maankäyttömuotojen aiheuttamat ongelmat porotaloudelle ja toimii ennaltaehkäisevästi • ilmoittaa suurpetohavainnoista voimassaolevan käytänteen mukaisesti • tunnistaa poronhoidon vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja ennaltaehkäisee toiminnallaan luontokatoa.

Opiskelija tunnistaa ja ennaltaehkäisee porojen aiheuttamia vahinkoja.

Opiskelija	
Hyväksytyn suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> tuntee porojen vapaan laidunnusoikeuden säädettyine rajoituksineen tunnistaa ja ennaltaehkäisee porojen aiheuttamia vahinkoja sopivalla menetelmällä toimii vastuullisesti porojen aiheuttamien vahinkojen määrän vähentämiseksi.

Opiskelija hyödyntää perinteistä tietoa, kulttuuria ja terminologiaa.

Opiskelija	
Hyväksytyn suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> hyödyntää työssään tietoa poronhoidon historiasta ja kehityksestä käyttää poronhoidon terminologiaa tilanteeseen sopivalla tavalla toimii alueen poronhoitokulttuurin mukaisesti käyttää saamen tai suomen kieltä vuorovaikutustilanteissa käyttää alueen perinteistä tietoa porojen käyttäytymisen tulkinnassa.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön poronhoidon työtehtävissä. Ammattitaito osoitetaan suunnittelemalla ja toteuttamalla käytännön poronhoitotöitä paliskunnan toimintaympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.2. Porotalousyrittäjänä toimiminen, 30 osp (200116)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- arvioida edellytyksiään toimia porotalousyrittäjänä
- suunnitella porotalouden yritystoiminnan vuosikierron
- tehdä poronhoitajan muistiinpanot menoista ja tuloista
- hakea yritystoiminnalle rahoitusta
- toimia korvaus- ja sijaisapumenettelyissä
- huolehtia vakuutuksista ja sosiaaliturvasta
- toimia kokouksissa.

Arviointi

Opiskelija arvioi edellytyksiään toimia porotalousyrittäjänä.

Opiskelija	
Hyväksytyn suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> määrittää poroelinkeino toimintaympäristön arvioi poronhoitolain ja -asetuksen vaikutukset poronhoidon harjoittamiseen analysoi henkilökohtaiset valmiudet ja ominaisuudet porotalousyrittäjänä toimimiseen laatii kannattavuuslaskelman edellytystensä pohjalta.

Opiskelija suunnittelee porotalouden yritystoiminnan vuosikierron.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee toiminnalleen soveltuvimmat porotalouden tietojärjestelmät • tuntee porotalouteen vaikuttavat viranomaismenettelyt ja ottaa ne huomioon suunnittelussa • suunnittelee elinkeinotoiminnan verotuskäytännöt • ottaa huomioon arvonnäisäverotusta koskevat säädökset • tuntee poronlihan suoramyyntiä koskevat säädökset ja toimii sen mukaisesti.

Opiskelija tekee poronmestajan muistiinpanot menoista ja tuloista.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • tekee vuosikierron mukaiset muistiinpanot • käyttää käytössä olevaa poronmestajan muistiinpanosovellusta asiantuntevasti • kirjaa porotalouden tulot ja menot oikein • kirjaa omaisuuden, velat, porot, ajopäiväkirjat ja työt realistisesti • tuottaa tulos- ja arvonnäisäverolaskelman säädösten mukaisesti • arkistoi asiakirjat asianmukaisesti.

Opiskelija hakee yritystoiminnalle rahoitusta.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • tuntee tärkeimmät porotalouden rahoitus- ja tukimuodot ja näitä koskevat säädökset ja määräykset • laatii toiminnalleen rahoitus- ja tukihakemuksen ehtojen ja säädösten mukaisesti.

Opiskelija toimii korvaus- ja sijaisapumenettelyissä.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • tuntee paliskuntansa menettelytavat petojen aiheuttamissa porovahingoissa ja toimii niiden mukaisesti • noudattaa säädöksiä petovahinkotilanteissa • laatii petovahinkokorvaushakemuksen tilanteen edellyttämällä tavalla • laatii sijaisapuilmoituksen ja -korvaushakemuksen käyttäen tietoaan sijaisapumenettelyistä • tuntee korvausprosessin liikennevahinkotilanteessa ja toimii roolinsa mukaisesti.

Opiskelija huolehtii vakuutuksista ja sosiaaliturvasta.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • huolehtii tarvittavasta maatalousyrittäjän eläkevakuutuksesta • huolehtii työtaturma- ja ammattitautivakuutuksista elinkeinonsa mukaisesti • tietää mistä voi hakea lisätietoa ja tukea sosiaaliturva-asioissa ja toimii tilanteen edellyttämällä tavalla.

Opiskelija toimii kokouksissa.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • toimii poronhoitolain kokouskäytänteiden ja säädösten mukaisesti • toimii vuorovaikutteisesti toiset huomioon ottaen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä porotalousyrittäjyyden käytännön työtehtävissä. Ammattitaito osoitetaan arvioimalla, suunnittelemalla ja toteuttamalla porotalouden yritystoiminnan vuosikiertoon liittyvät tehtävät. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.3. Poron laitosteurastus, 30 osp (200117)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- käsitellä teurasporoja
- noudattaa teurastamon omavalvontasuunnitelmaa
- noudattaa työssään hygieniasäännöksiä
- teurastaa poron
- esikäsitellä ja lajitella teurastuksen sivutuotteet.

Arviointi

Opiskelija käsittelee teurasporoja.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • käsittelee ja kohtelee teurasporoa voimassaolevien säädösten mukaisesti • tietää säädökset eläinten käsittelystä ja hoidosta ennen näiden liikkumisen rajoittamista sekä liikkumisen rajoittamisesta tainuttamiseen tai lopetukseen liittyen ja ottaa nämä huomioon työssään • ottaa huomioon teurastusta edeltävän teurasporon käsittelyn vaikutuksen lihan laatuun • käsittelee poroa lastauksen, kuljetuksen ja purkamisen yhteydessä rauhallisesti • ymmärtää stressin vaikutuksen eläimen hyvinvointiin ja ottaa sen huomioon toiminnassaan • edistää ja huomioi poron luontaisia käyttäytymistarpeita ja terveyden ylläpitämistä • huolehtii ennen teurastusta teurasporojen riittävästä levontarpeesta sekä veden ja ravinnon saannista.

Opiskelija noudattaa teurastamon omavalvontasuunnitelmaa.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • tekee päivittäiset kirjaukset teurastamon omavalvontasuunnitelmaan • huolehtii omavalvontasuunnitelman päivittämisestä • käyttää ketjuinformaatiotietoa työssään • noudattaa työssään teurastustoimintaa säätelevää lainsäädäntöä.

Opiskelija noudattaa työssään hygieniasäännöksiä.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa henkilö-, väline- ja laitoskohtaista hygieniää • huolehtii tarvittavasta suojavaatetuksesta • toimii säädösten mukaisesti.

Opiskelija teurastaa poron.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää ja huoltaa teurastamon koneita, laitteita ja välineitä ohjeiden mukaisesti • varmistaa koneiden ja laitteiden toimivuuden • noudattaa lopetusasetusta • toimii hygieenisesti • työskentelee joutuisasti • työskentelee työturvallisuusmääräysten mukaisesti • tainnuttaa poron lajille sallitulla tainnutusmenetelmällä • tuntee tainnutuksen varamenetelmät • arvioi tainnuttamisen tehokkuuden ja toimii tilanteen edellyttämällä tavalla • huolehtii poron ripustamisesta asianmukaisesti • huolehtii poron verenlaskusta asianmukaisilla välineillä • nylkee poron asianmukaisesti • suolistaa poron ja varmistaa ruhon puhtauden ja laadun • siirtää ruhot ja elimet jäähdyttämöön välittömästi • huolehtii työergonomiasta • pesee ja desinfioi työvälineet ja -tilat tilanteen mukaisesti. • tietää uskonnollisten rituaalien määrittämät erityismenetelmät ja toimii tilanteen edellyttämällä tavalla.

Opiskelija esikäsittelee ja lajittelee teurastuksen sivutuotteet.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • esikäsittelee teurastuksen sivutuotteet • hyödyntää teurastuksen sivutuotteet mahdollisimman tarkasti • käsittelee sivutuotteet varmistaen materiaalin jatkokäytökelpoisuuden • irrottaa nahan sen jatkokäytön tarpeiden mukaisesti • kierrättää ja kompostoi jätteet työskentelytilan mahdollisuuksien ja säädösten edellyttämällä tavalla.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä viranomaisen hyväksymässä poroteurastamon työtilanteissa. Opiskelija käsittelee ja teurastaa vähintään

yhden poron. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.4. Poron paloittelu ja lihanleikkuu, 30 osp (200118)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- paloittaa ruhon
- leikata paloittelun ruhon eri lihalajitelmiin sekä pakata ja varastoida tuotteet
- esikäsitellä ja lajitella lihanleikkauksen sivutuotteet
- noudattaa lihanleikkaamon omavalvontasuunnitelmaa
- noudattaa työssään hygieniasäännöksiä ja työturvallisuusohjeita.

Arviointi

Opiskelija paloittaa ruhon.

Opiskelija	
Hyväksytyt suoritusten kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee ruhot käyttötarkoituksen mukaisesti • tekee tarvittavan ruhon aistinvaraisen arvioinnin • paloittaa ruhon yleisen käytännön mukaisesti ottaen huomioon mahdolliset tilauksen edellyttämät tarpeet • käyttää tarvittavia koneita ja laitteita työohjeiden mukaan.

Opiskelija leikkaa paloittelun ruhon eri lihalajitelmiin sekä pakkaa ja varastoi tuotteet.

Opiskelija	
Hyväksytyt suoritusten kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • tuntee poronlihan rakenteen, kemialliset ja fysiologiset ominaisuudet ja ottaa sen huomioon työssään • leikkaa poron lihalajitelmiin ottaen huomioon mahdolliset tilauksen edellyttämät tarpeet • pakkaa lihat siististi ja varmistaa lihan säilyvyyden • pakkaa lihat tilauksen ja säädösten mukaisesti • merkitsee tuotteet elintarvikelainsäädännön mukaisesti • varastoi tuotteet varmistuen tuotteiden laadun säilymisen.

Opiskelija esikäsittelee ja lajittelee lihanleikkauksen sivutuotteet.

Opiskelija	
Hyväksytyt suoritusten kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää leikkauksen sivutuotteet tarkasti • kierrättää ja kompostoi jätteet säädösten ja ohjeiden mukaisesti.

Opiskelija noudattaa lihanleikkaamon omavalvontasuunnitelmaa.

Opiskelija	
Hyväksytyt suoritusten kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • tekee päivittäiset kirjaukset lihanleikkaamon omavalvontasuunnitelmaan • huolehtii omavalvontasuunnitelman päivittämisestä • noudattaa työssään lihanleikkaamoja säätelevää lainsäädäntöä.

Opiskelija noudattaa työssään hygieniasäännöksiä ja työturvallisuusohjeita.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa henkilö-, väline- ja laitoskohtaista hygieniaa • omaa hygieniapassin • huolehtii tarvittavasta suojavaatetuksesta • työskentelee työturvallisuusmääräysten mukaisesti • työskentelee ergonomisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä lihaleikkaamossa. Opiskelija paloittelee ja leikkaa poron. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.5. Tuotteistaminen porotaloudessa, 30 osp (107000)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- kehittää poronhoidossa käytettäviä tai porotalouden tuotteita
- hinnoitella kehittämänsä tuotteet
- valmistaa tuotteet
- markkinoida tuotteita.

Arviointi

Opiskelija kehittää poronhoidossa käytettäviä tai porotalouden tuotteita.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • soveltaa tuotteiden kehittämisessä tuotekehitysprosessin periaatteita • kilpailuttaa raaka-aineiden hankintaprosessin • valitsee tuotekehitykseen kilpailukykyisiä raaka-aineita • kehittää tuotteita asiakaslähtöisesti • selvittää kilpailijoiden markkinoilla olevat vastaavan kaltaiset tuotteet ja kehittää omankaltaisia tuotteita • kehittää tuotteita, jotka lisäävät toiminnan kannattavuutta • testaa tuotteiden markkinakelpoisuutta sopivalla tavalla • suunnittelee tuotantoprosessin kehittämilleen tuotteille • minimoi toimintansa haitalliset ympäristövaikutukset ja vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen.

Opiskelija hinnoittelee kehittämänsä tuotteet.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • soveltaa hinnoittelussa kustannuslaskennan periaatteita • hinnoittelee tuotteet kannattavasti ja markkinalähtöisesti • ottaa arvonlisäveron määräytymisen huomioon hinnoittelussa.

Opiskelija valmistaa tuotteet.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee materiaalit, työvälineet ja -menetelmät • hankkii tarvittavat materiaalit ja työvälineet • valmistelee työskentely-ympäristön tuotteen valmistamisen kannalta järkevästi • hankkii tarvittavat raaka-aineet tuotteiden valmistamiseen tuotantoerän mukaisesti • valmistaa tuotteet itsenäisesti • noudattaa työturvallisuusohjeita • pakkaa tuotteet myyvästi • tekee pakkausmerkinnät säädösten mukaisesti • varastoi tuotteet varmistaen tuotteiden laadun säilymisen • ottaa vastaan asiakaspalautetta ja hyödyntää sitä laadun kehittämisessä • kehittää toimintaansa palautteen ja oman arvioinnin pohjalta.

Opiskelija markkinoi tuotteita.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • soveltaa markkinoinnin periaatteita • laatii markkinointisuunnitelman • kohdentaa markkinoinnin asiakaskunnan mukaan • hyödyntää eri markkinointikanavia valiten niistä tilanteeseen soveltuvimmat • toimii markkinointia säätelevien säädösten mukaisesti • tekee markkinointiyhteistyötä sidosryhmien kanssa • arvioi markkinoinnin toteutumista ja tuloksia suhteessa tavoitteisiin.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä poroelinkeinoon liittyvässä tuotteistamisprosessissa. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa kehittämällä, hinnoittelemalla, valmistamalla ja markkinoimalla porotalouden tuotteita tai poronhoidossa käytettäviä tuotteita. Tuotteet voivat olla myös palvelutuotteita. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.6. Paliskunnan hallintotehtävissä toimiminen, 30 osp (200120)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- toimia poronhoitolakia ja -asetusta ja muita poronhoitoa koskevien säädösten mukaisesti
- laatia paliskunnan talousarvion ja toimintasuunnitelman
- tehdä paliskunnan kirjanpidon
- toimia poroelinkeinoon ja sidosryhmien verkostoissa.

Arviointi

Opiskelija toimii poronhoitolakia ja -asetusta ja muita poronhoitoa koskevien säädösten mukaisesti.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • määrittää paliskuntajärjestelmän ja paliskunnan organisaation toiminnan suhteessa säädöksiin • toimii paliskuntajärjestelmässä osakkaan oikeuksien ja velvollisuuksien edellyttämällä tavalla • toimii poronhoitolain kokoussäädösten mukaisesti • toimii porokorvamerkkijärjestelmän säännösten mukaisesti • huolehtii tarvittavista porojen aiheuttamien vahinkojen korvausmenettelyistä säännösten mukaisesti • toimii porotalouteen vaikuttavien ympäristöä ja maankäyttöä koskevien lakien ja viranomaismenettelyiden mukaisesti.

Opiskelija laatii paliskunnan talousarvion ja toimintasuunnitelman.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää paliskunnan hallinnon ja porotalouden sovelluksia ja ohjelmistoja tilanteen edellyttämällä tavalla • laatii paliskunnan teurastussuunnitelman ottaen huomioon porotilanteen • laatii paliskunnan poroluettelon • laatii paliskunnan porotaloussuunnitelman.

Opiskelija tekee paliskunnan kirjanpidon.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • tekee paliskunnan tuottoveroperustelaskelman • tekee paliskunnan arvonnlisäverolaskelman • tekee paliskunnan kirjanpidon kirjaukset käytössä oleviin tietotekniisiin ohjelmiin.

Opiskelija toimii porotalouselinkeinon ja sidosryhmien verkostoissa.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • määrittää keskeisimmät verkostot ja sidosryhmät • toimii sujuvasti verkostoissa • kommunikoi vuorovaikutteisesti • hyödyntää verkoston asiantuntemusta työssään tarpeen mukaisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tekemällä paliskunnan hallintotehtäviä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.7. Perinteisten poromateriaalien tuottaminen, 30 osp (200121)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- kehittää ja hyödyntää perinteisiä poromateriaaleja
- suunnitella poromateriaalien tuotantoprosessin
- esikäsittää materiaalit
- valmistaa kehittämiensä poromateriaaleja.

Arviointi

Opiskelija kehittää ja hyödyntää perinteisiä poromateriaaleja.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • kehittää poromateriaaleja asiakaslähtöisesti • kehittää materiaaleja, jotka lisäävät toiminnan kannattavuutta • soveltaa perinteistä tietoa ja terminologiaa • valitsee raaka-aineet poromateriaalien kehittämiseen soveltuvasti.

Opiskelija suunnittelee poromateriaalien tuotantoprosessin.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • soveltaa tietoa perinteisten materiaalien tuotantoprosessista • suunnittelee materiaalien hankinnan tarpeen mukaisesti • suunnittelee oikea-aikaisen talteenoton • valitsee tarkoituksenmukaiset työvälineet • minimoi materiaalihävikin • ajoittaa työvaiheet poronhoitovuoden kierron mukaan.

Opiskelija esikäsittää materiaalit.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää tarkoituksenmukaisia työvälineitä • huolehtii työturvallisuudesta • soveltaa perinnetietoa varmistaen materiaalien käyttökelpoisuuden • esikäsittää materiaalit tuotteisiin soveltuviksi.

Opiskelija valmistaa kehittämiensä poromateriaaleja.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää materiaaliin soveltuvia laitteita ja välineitä • huolehtii työergonomiasta • huolehtii materiaalien käyttökelpoisuudesta perinteistä tietoa hyödyntäen • varmistaa materiaalien puhtauden.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tuottamalla perinteisiä promateriaaleja. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.8. Digikyvykkyyden edistäminen työyhteisössä, 15 osp (107653)

Digikyvykyys (digitalisaatiokyvykyys) tarkoittaa organisaation kykyä toimia tehokkaasti digitaalisessa ympäristössä. Digikyvykyys edellyttää esimerkiksi osaavaa henkilöstöä ja johtoa, selkeitä toimintamalleja ja prosesseja, tarkoituksenmukaista tietoa sekä toimivia, käyttäjälähtöisiä tietojärjestelmiä. Työyhteisön tai yhteistyötahon digikyvykkyttä vahvistetaan parhaiten yhteistyöllä, yhteiskehittämisellä ja osaamisen jakamisella. Työyhteisö tarkoittaa tässä opiskelijan pienintä työn tekemisen yksikköä, eli ryhmää tai tiimiä, jossa opiskelija työskentelee.

Ammattitaitovaatimukset

Digitalisaation mahdollisuudet ja nykytila

Opiskelija

- hyödyntää tietoa digitalisaation hyödyntämismahdollisuuksista alan työprosesseissa
- tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan digitaalisessa osaamisessaan
- tunnistaa digikyvykkyyden keskeisiä osa-alueita
- tuntee työyhteisön tai yhteistyötahon työskentelytapoja ja toimintakulttuuria
- hyödyntää erilaisia tapoja selvittää työyhteisön tai yhteistyötahon digikyvykkyttä
- noudattaa säädöksiä sekä organisaation ohjeita tietosuojasta ja salassapidosta
- noudattaa säädöksiä ja organisaation ohjeita tietoturvasta
- tunnistaa työyhteisön tai yhteistyötahon digikyvykkyyden vahvuuksia ja kehittämiskohteita
- tunnistaa yleisimpiä kyber- ja tietoturvauhkia ja osaa uhkatilanteessa toimia roolinsa mukaisesti

Osaamisen jakaminen ja kehittäminen

Opiskelija

- soveltaa tietoa työyhteisön tai yhteistyötahon digikyvykkyyden vahvuuksista ja kehittämiskohteista osaamisen kehittämisen suunnittelussa
- sopii työyhteisön tai yhteistyötahon kanssa osaamisen jakamisen tavoista digikyvykkyyden vahvistamisessa
- laatii aikataulun ja suunnitelman yhteisesti sovitusta kehittämistoimista
- viestii kehittämistoimista
- toteuttaa sovittuja kehittämistoimia osana työyhteisöä tai yhteistyötahon kanssa

Seuranta ja arviointi

Opiskelija

- kerää työyhteisöltä tai yhteistyötaholta palautetta ja kokemuksia toteutetuista kehittämistoimista
- analysoi palautteet ja viestii niistä työyhteisölle tai yhteistyötaholle
- arvioi onnistumistaan työyhteisön tai yhteistyötahon digikyvykkyyden edistämisessä
- tekee perusteltuja jatkokehittämisehdotuksia työyhteisön tai yhteistyötahon digikyvykkyyden edistämisestä

Arviointi

Opiskelijan suoritus on hyväksytty, kun hän osaa tehdä tutkinnon osan työtehtävät ammattitaitovaatimusten mukaisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tekemällä työyhteisön tai yhteistyötahon digikyvykkyyttä edistäviä tehtäviä alansa työpaikan työympäristössä.

Jos ammattitaitoa ei voi kaikilta osin arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.9. Tekoälyn hyödyntäminen työprosessissa, 15 osp (107654)

Ammattitaitovaatimukset

Tekoälyn hyödyntämismahdollisuudet

Opiskelija

- tunnistaa tekoälyn eri osa-alueita, keskeisiä toimintaperiaatteita sekä algoritmien toimintalogiikkaa
- selvittää tekoälyn yleisimpiä käyttökohteita ja käytön hyötyjä alansa työtehtävissä
- tunnistaa tekoälyn käyttöön yleisesti liittyviä riskejä eettisyyden, vastuullisuuden ja ympäristövaikutusten näkökulmista
- selvittää organisaation tapoja hyödyntää tekoälyä työprosesseissa

Generatiivisen tekoälyn hyödyntäminen

Opiskelija

- vertailee generatiivisen tekoälyn työkaluja ja arvioi niiden hyödynnettävyyttä työprosessissaan ottaen huomioon tekoälyn käyttöön liittyvät säädökset ja organisaation ohjeet
- valitsee käyttötarkoitukseen soveltuvan, saatavilla olevan tekoälytyökalun
- noudattaa säädöksiä sekä organisaation ohjeita tekoälyn käytöstä, tietoturvasta, tietosuojasta ja salassapidosta
- käyttää generatiivista tekoälytyökalua monipuolisesti työprosessin eri vaiheissa
- tunnistaa yleisimpiä kyber- ja tietoturvariskejä ja osaa uhkatilanteessa toimia roolinsa mukaisesti
- muokkaa tekoälytyökalun asetuksia käyttötarkoitukseen sopiviksi
- syöttää tarvittavia tietoja tekoälylle tietoturvallisesti, tietosuojasta ja salassapidosta sekä tekijänoikeuksista huolehtien
- antaa tekoälylle ratkaistavaan ongelmaan soveltuvan roolin
- kuvaa tekoälylle ratkaistavaa ongelmaa ja muotoilee tarkoituksenmukaisia kommentoja ja kehoitteita
- arvioi kriittisesti tekoälyn tuotosten oikeellisuutta ja tunnistaa mahdollisia virheitä, vinoumia tai puutteita
- tekee perusteltuja johtopäätöksiä sekä varmistaa tuotosten eettisyyttä ja tekoälyn käytön läpinäkyvyyttä
- arvioi valitun tekoälytyökalun hyödyntämisen vaikutuksia työprosessin eri vaiheisiin
- jakaa kokemuksiaan tekoälyn hyödyntämisestä ja esittää kehitysideoita sen käytöstä työprosessissa

Arviointi

Opiskelijan suoritus on hyväksytty, kun hän osaa tehdä tutkinnon osan työtehtävät ammattitaitovaatimusten mukaisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä hyödyntämällä generatiivista tekoälyä monipuolisesti työprosessin eri vaiheissa alansa työpaikan työympäristössä.

Jos ammattitaitoa ei voi kaikilta osin arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.10. Vihreän siirtymän edistäminen, 15 osp (107655)

Vihreä siirtymä on muutos kohti ekologisesti kestävää ja hiilineutraalia taloutta, joka nojaa vähähiilisiin sekä kiertotaloutta ja luonnon monimuotoisuutta edistäviin ratkaisuihin ja luonnonvarojen kestävään käyttöön.

Vihreä siirtymä tarkoittaa sitä, että yhteiskunta ja talous siirtyvät fossiilisten energialähteiden käytöstä ympäristölle vähemmän haitallisiin ja kestäviin tuotteisiin ja palveluihin. Tavoitteena on vähentää kielteisiä ympäristövaikutuksia, erityisesti ilmastonmuutosta.

Ammattitaitovaatimukset

Vihreä siirtymä ilmiönä

Opiskelija

- ymmärtää vihreän siirtymän tavoitteet ja keskeiset käsitteet
- ymmärtää energiaratkaisujen, resurssitehokkuuden, kiertotalouden ja hiilineutraaliustavoitteiden merkityksen toimialalle
- tunnistaa vihreän siirtymän merkityksen kestäväen talouskasvun tukemisessa
- tunnistaa vihreän siirtymän monitahoisuuden ja systeemisyyden

Vihreä siirtymä toimialalla

Opiskelija

- tunnistaa toimialan ympäristövaikutuksia ja -velvoitteita
- tunnistaa toimialan haasteet ja mahdollisuudet vihreän siirtymän edistämiseksi
- ymmärtää millaisia rakenteellisia muutoksia vihreä siirtymä edellyttää
- tuntee alan vihreitä teknologioita ja innovaatioita
- arvioi kriittisesti toimialan vihreän siirtymän mahdollisuuksia

Vihreän siirtymän toimenpiteiden suunnittelu

Opiskelija

- tarkastelee kriittisesti nykyisten toimintatapojen vaikutusta ympäristön kuormitukseen
- ideoi vihreää siirtymää edistäviä toimenpiteitä
- hankkii tietoa eri lähteistä siitä, miten vihreän siirtymän toimenpiteitä tehdään ja arvioi tietoa kriittisesti
- tekee konkreettisia ehdotuksia vihreän siirtymän toimenpiteistä
- arvioi eri toimenpidevaihtoehtojen toteutumisen realistisuutta ja vaikuttavuutta

Vihreää siirtymää edistävä toiminta

Opiskelija

- toteuttaa käytännön toimenpiteitä vihreän siirtymän edistämiseksi
- viestii vihreän siirtymän toimenpiteistä työyhteisössään tai yhteistyötahoilleen
- innostaa työyhteisöä tai yhteistyötahoja toimimaan ympäristövastuullisesti

Arviointi

Opiskelijan suoritus on hyväksytty, kun hän osaa tehdä tutkinnon osan työtehtävät ammattitaitovaatimusten mukaisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä alan käytännön työtehtäviä vihreän siirtymän edistämiseksi. Työtehtävät voivat kohdistua työpaikan, tuotteen tai palvelun vihreän siirtymän edistämisen toimenpiteisiin.

Jos ammattitaitoa ei voi kaikilta osin arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

3. Liite. Arvoperusta

Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on kehittää ja uudistaa yksilöiden ammatillista osaamista, työelämää ja yhteiskuntaa. Ammatillinen koulutus antaa valmiuksia toimia ammatillisesti sekä tehdä ratkaisuja eettisen ja kriittisen pohdinnan ja tietoon perustuvan harkinnan pohjalta.

Ammatillisen koulutuksen lähtökohtina ovat ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja monimuotoisuuden arvostaminen. Ammatillinen koulutus edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, hyvinvointia ja demokratiaa. Osallisuus, aktiivinen toimijuus, avoimuus ja yhteisöllisyys korostuvat ammatillisen koulutuksen toiminnassa.

Ammatillinen koulutus vastaa yksilöiden, työelämän ja yhteiskunnan osaamistarpeiden muutoksiin joustavasti ja vaikuttavasti. Urasuunnittelutaidot ja valmiudet jatkuvaan oppimiseen korostuvat toimintaympäristöjen muuttuessa. Koulutus perustuu työelämän osaamistarpeisiin ja tarjoaa opiskelijan tavoitteisiin, elämäntilanteeseen ja tarpeisiin sopivia osaamisen kehittämisen tapoja. Turvallinen työskentely, yrittäjämäinen työote ja talouden hallinta ovat osa ammattitaitoa.

Ammatillisessa koulutuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys ja rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Ammatillinen koulutus lisää ymmärrystä luonnonvarojen kestävästä käytöstä, ilmastonmuutoksen hillinnästä ja siihen sopeutumisesta sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä. Ammatillinen koulutus tukee kansainvälistymistä ja globaalia vastuuta.

Arvoperusta toteutuu ammatillisen koulutuksen toimintakulttuurissa sekä osaamisen hankkimisessa ja osoittamisessa eri oppimisympäristöissä.